

ZPRÁVY

● Dr.h.c., prof. RNDr. Jozef Čižmárik, PhD. – sedemdesiatnik

V ostatnom čase si široká multidisciplinárna vedecká a odborná komunita pripomenula sedemdesiatiny Dr.h.c., prof. RNDr. Jozefa Čižmárika, PhD., prezidenta Slovenskej farmaceutickej spoločnosti.

Jubilant sa narodil 17. 3. 1943 v Šoporni, okres Galanta. V rokoch 1957 až 1961 študoval na Strednej priemyselnej škole chemickej v Bratislave. Po maturite jeden rok pracoval ako laborant na Katedre farmaceutickej chémie Farmaceutickej fakulte (KFCh FaF UK) v Bratislave. V rokoch 1962 až 1967 študoval na FaF UK v Bratislave. Počas

štúdiá na FaF UK sa v roku 1963 stal predsedom Rady študentskej vedeckej a odbornej činnosti a aktívne sa podieľal na organizovaní prvých trinástich študentských vedeckých konferenciách FaF UK.

Po promócií sa v roku 1967 stal interným vedeckým aspirantom na KFCh FaF UK. Špecializoval sa na syntézu chemických liečiv a školiteľom mu bol doc. RNDr. PhMr. Alois Borovanský, CSc. V roku 1967 sa stal doktorom prírodovedy – RNDr., v roku 1974 získal PhD. (CSc.), v roku 1979 sa stal docentom a v roku 1989 profesorom farmaceutickej chémie FaF UK. Stal sa tak prvým Slovákom, ktorému bola táto vedecko-pedagogická hodnosť udelená v tomto vednom odbore. V roku 2007 mu SAV priznala stupeň I. – vedúci vedecký pracovník a v roku 2011 mu Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave udelila Čestný titul Doctor honoris causa – Dr.h.c.

Od roku 1967 až doteraz pôsobí na Katedre farmaceutickej chémie FaF UK. V rokoch 1980–1987 bol 1. prodekanom FaF UK a v rokoch 1987–1990 prorektorom UK pre výchovno-vzdelávaciu činnosť. V rokoch 1986–1990 a 1995–2010 bol vedúcim KFCh FaF UK. V rokoch 1992–2000 bol členom Akademického senátu FaF UK, pričom v rokoch 1995–1998 bol jeho predsedom.

V pedagogickej oblasti pôsobí ako prednášateľ a examinator farmaceutickej chémie a prednášal aj predmety Molekulové základy vývoja liečiv, Technológiu syntetických liečiv, Projekciu liečiv a i Dejiny farmácie a v bakalárskom programe prednáša a zabezpečuje predmet Základy chémie materiálov II. Bol školiteľom 12 doktorandov, konzultant viac ako 30 uchádzačov o profesijné doktoráty a vedúcim viac ako 50 diplomo-

vých prác. Je autorom diel Osobnosti apidológie, I. (2003), Osobnosti farmaceutických vied. Milan Lehký (2013) a spoluautorom učebnice Teoretické základy farmaceutickej chémie (1999), publikácie Šoporňa, minulosť a súčasnosť 1251–2001 (2001), Aktívny osemdesiatnik (2011), 60 rokov Farmaceutickej fakulty v Bratislave (1952–2012) (2012), 8 titulov učebných pomôcok a skrípt.

Vo vedeckovýskumnej oblasti sa dlhodobo, systematicky a intenzívne venuje štúdiu derivátov a analógov substituovanej kyseliny fenylkarbámovej ako potenciálnych liečiv a výskumu včelích produktov so zameraním na ich chemické, technologické aspekty a biologické a farmakologické účinky. Doteraz je autorom alebo spoluautorom 405 pôvodných vedeckých experimentálnych prác, 31 súborných prehľadov a 16 patentov. Tieto jeho práce sú doteraz 610 krát citované, z toho 300-krát v SCI. Hirschov index má 14. Okrem toho je autorom 1480 odborných článkov z oblasti farmácie, apidológie a histórie.

Od roku 1963 je členom Slovenskej chemickej spoločnosti (SCHS), v ktorej roku 2000 bol medzi zakladateľmi Asociácie slovenských chemických a farmaceutických spoločností. V rokoch 2002–2005 bol predsedom tejto Asociácie. Je členom edičnej rady časopisu ChemZi.

Od roku 1967 je členom Slovenskej farmaceutickej spoločnosti (SFS), v ktorej je od roku 1999 prezidentom, jej Čestným členom a Čestným predsedom Sekcie farmaceutickej chémie.

Je členom Vedeckej rady FaF UK, Bratislava, Univerzity sv. Cyrila a Metoda, Trnava a Ústavu včelárstva, Liptovský Hrádok. Od roku 1985 je členom chemickej a predsedom terminologickej sekcie Liekopisnej komisie pri ŠÚKL, podieľal sa na tvorbe ČsL IV a SL I. Od roku 1987 je členom redakčnej rady časopisu Česká a slovenská farmacie, v rokoch 2002–2008 bol zodpovedným redaktorom periodika Acta Facultatis Pharmaceuticae Universitatis Comeniana, od roku 2011 je členom redakčnej rady tohto periodika a od roku 2010 je členom redakčnej rady periodika Monitor medicíny SLS.

Od roku 1967 je členom Slovenského zväzu včelárov (SZV) Bratislava, v ktorom v rokoch 1973–1978 bol členom Predsedníctva ÚV SZV a predsedom Komisie pre včelársku vedu, techniku a využitie včelích produktov. V rokoch 1995–2002 bol predsedom SZV a v rokoch 1998–2002 bol prezidentom Apislávie – Federácie stredo-európskych včelárskych organizácií. V rokoch 1991–2002 bol predsedom redakčnej rady časopisu Včelár a v súčasnosti je čestným predsedom jeho redakčnej rady. Z apidológie (náuky o včelách) uverejnil okolo 800 článkov.

Za svoju doterajšiu všestrannú činnosť boli jubilantovi udelené viaceré ocenenia. Ich prehľad do roku 2003 som opísal v príspevku Česká a slovenská farmacie 2003; 52, 262–263, a preto mi dovoľte uviesť niektoré, ktoré mu boli udelené po tomto období. V roku 2004 bol ocenený Pamätnou medailou k 85. výročiu UK, Bratislava. V roku 2005 získal Jesseniovu cenu Slovenskej lekárskej

spoločnosti (SLS), Medál za zásluhy dla uczelni Akademii Medyczej, Poznań, Poľsko a stal sa Čestným členom Litovskej farmaceutickej spoločnosti. V roku 2006 získal Osobitné uznanie za výskum – celoživotné dielo v akcii Vedec roka SR 2005. V roku 2007 mu bola udelená Čestná plaketa T. R. Nederlanda SLS, Medaila prof. Dr. Ing. Miloša Marku, ktorú udeľuje Slovenská spoločnosť priemyselnej chémie, Cena SAV za popularizáciu vedy a Strieborná medaila Univerzity Karlovy Praha. V roku 2008 sa stal sa Čestným členom Slovenskej chemickej spoločnosti, Českej spoločnosti chemickej a Slovenskej lekárskej spoločnosti, Sodalem honoris causa societatis medicorum Slovacaorum a bola mu udelená Strieborná medaila Galenosa FaF UK. V roku 2009 mu rektor UK udelil Zlatú medailu Univerzity Komenškého. V roku 2010 mu bola udelená Pamätná medaila

90. výročia vzniku Spolku slovenských lekárov v Bratislave. V roku 2011 bol ocenený Medailou prof. Daniela Belluša (SCHS), Cenou prof. MUDr. Karola Virsika (SLS), Čestnou plaketou SAV Dionýza Ilkoviča za zásluhy vo fyzikálno-chemických vedách a FaF VFU Brno mu udelila Pamätnú plaketu. V roku 2012 mu bola udelená Zlatá medaila Galenosa FaF UK, Pamätná medaila UCM Trnava a Medaila Juraja Fándlyho za celoživotné dielo pre rozvoj včelárstva.

Vážení kolegovia, dovoľte mi, aby som jubilantovi k jeho významnému životnému výročiu srdečne zablagoželal, poďakoval za jeho doterajšiu prácu a poprial predovšetkým pevné zdravie a elán do ďalších rokov.

J. Lehotay

Redakce časopisu Česká a slovenská farmacie se k blahopřání Dr.h.c. prof. RNDr. Jozefu Čižmárikovi, PhD., připojuje s poděkováním za dlouholetou spolupráci, kterou Slovenská farmaceutická společnost významným podílem přispívá k existenci našeho společného vědeckého a odborného periodika. Vážíme si osobnosti jubilanta a přejeme mu vše nejlepší v jeho osobním i profesionálním životě.

P. Komárek, vedoucí redaktor

● RNDr. PhMr. Štefan Mareček *20. 7. 1920 †28. 1. 2013

So smútkom v duši a zadumaní nad zmyslom ľudského života sme sa 1. februára 2013 rozlúčili s RNDr., PhMr. Štefanom Marečkom. Poklonili sme sa pamiatke činorodého človeka, vynikajúceho odborníka, dobrého kolegu a priateľa.

RNDr., PhMr. Štefan Mareček sa narodil v Amerike v New Yorku 20. 7. 1920, kde začal navštevovať základnú školu. Po návrate do vlasti sa rodina usadila Novom Meste nad Váhom, kde absolvoval aj osemročné gymnázium s maturitou. V tom období zomrel jeho otec a on si musel počas celého štúdia na vysokej škole privyrábať na živobytie nočnou prácou a doučovaním svojich kolegov.

Počas 2. svetovej vojny bol povinne odvedený k tzv. slovenskému vysokoškolskému pluku do Talianska. Neskôr so skupinou dvadsiatich slovenských vojakov a dôstojníkov sa mu v priamom ohrození života podarilo vrátiť domov a pridať sa k oslobodzovacej armáde.

Po skončení štúdia pracoval na Povereníctve zdravotníctva Slovenskej republiky. V roku 1949 prichádza do Martina, kde zakladá nemocničnú lekáreň. Z malej lekáreň, ako sa menili spoločenské, politické aj odborné udalosti, vybuďoval ústavnú lekáreň na dobrej odbornej úrovni. Dlhé roky pôsobil ako člen atestačnej komisie pri vtedajšom Inštitúte pre ďalšie vzdelávanie lekárov

a farmaceutov, pomáhal tak šíriť dobré meno lekáreň po celom Slovensku. V rokoch 1960–1983 bol okresným lekárnikom. Počas tohto obdobia organizoval okresné semináre, ktoré na tú dobu mali veľmi dobrú odbornú úroveň. Stretávali sme sa tam kolegovia mladší, starší a poznávali sme sa nielen po odbornej, ale aj ľudskej stránke. Neexistovala komora, ale existovali dobré kolegiálne vzťahy, čo sa v dnešnej dobe komercializácie lekárenstva nedá povedať. V šesťdesiatych rokoch 20. storočia, keď nastalo určité politické uvoľnenie a bola snaha o zakladanie odborných spoločností, bol spoluzakladateľom spolku lekárnikov v Martine spolu s kolegami Kráľom a Rističom. Spolok aj za jeho prispenia bol veľmi aktívny, konali sa odborné stretnutia, a som veľmi rada, že cez všetky úskalia Spolok lekárnikov v Martine patrí k tým životaschopným na Slovensku dodnes.

Osobitnú kapitolu v životnom diele s RNDr., PhMr. Marečkom tvorí jeho činnosť vo vydavateľstve Osveta, kde bol dlhé roky odborným recenzentom a aktívnym prispievateľom do viacerých kníh a časopisov. V roku 1954 vydáva svoju prvú 189-stranovú publikáciu „Čo vieme o liekoch“. Tým vlastne položil základy edičnej práce v tejto oblasti. V roku 1971 vydáva ako spoluautor 421-stranový „Malý atlas liečivých rastlín“ v dvadsaťpäťtisícovom náklade, ktorý potom pre veľký záujem v rokoch 1963–1983 vyšiel v deviatich vydaniach. Autorsky tiež prispel aj do „Základov farmaceutickej analýzy“ (autori: Portych, Děták, Mareček, Lehký, 1976), ktorá slúžila ako základná pomôcka pri kontrole liečiv